

Szerkesztőség:
Rimaszombat, Pokorági-utca
1-ső szám — Ide intézendő a
lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:
Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:
Rimaszombat, Pokorági-utca
1. szám a. a. könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilttér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:
Egy háromhasábos petisors tér-
fogata . . . 12 fillér.
Bélyegdíj minden beiktatás
után . . . 60 fillér.

Nyilttér:
Egy sor . . . 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.**

Kereskedelmünk érdekében.

Nemrégiben egy cikk látott napvilágot e lap hasábjain, melyben kereskedőink figyelmét felhívtuk arra, hogy árucikkeiket lehetőleg a hazai termékekből szerezzék be, s gondoltunk arra is, hogy ezzel felébresztjük a hazafiúi érzést közönségünkben a magyar ipar pártolása iránt.

A cikk jóhiszeműleg teljes jóindulattal íródott, s azt lehetett hinni, hogy majd csak tollat ragad valamelyik rátermett férfi és megvilágítja a felvetett eszmét kereskedői szempontból is. Nem találna ki senki, micsoda életjelt provokált a cikk . . . Azt, hogy egy tréfás, kedélyes előfizetők azt mondta, hogy ne traktáljuk az előfizetőket *ilyen* közleményekkel, mert nem azért járják a lapot, hogy *ilyesmit* olvassanak. — A komolyabb elem azonban igazat adott nekünk és gondolkodóba esett, azonban megelégedett a cikk felett való elmélkedéssel és aztán az történt, a mi legtöbb hasonló esetben, hogy a felvetett eszmére ráborult a feledés fátyola, az újabb gondolatok és eszmék áradata lesodorta ezt a napirendről, és marad minden a régiben . . .

Mi most nem is akarjuk a multkori cikk részleteit feleleveníteni s azokat kikurdászni a feledés homályából, hanem rá akarunk mutatni az érem másik oldalára, mely az utóbbi időkben mindinkább szétburjánzó kinövés nálunk.

Azon kezdjük, hogy tessék megnézni a vasuti állomásunkra érkező utasokat, s aztán látni fogja az érdeklődő az óriási koffereket, melyek azt jelentik, hogy ismét egy-egy „utazó ügynök“ szerencsétlété városunkat, boldogítja kereskedőinket és bolondítja közönségünket.

Az utolsó évtized alatt valóságos gyülekező helyévé lett városunk a különböző áruban utazó, s többnyire német nyelven beszélő ügynökseregnek. — Azután jönnek Bécsből, Triesztből stb.

stb. az árjegyzékek, hangzatos felhívások, s ezek meg az előbbiekre lépve viszik a könnyen hívő közönséget.

Ma már hölgyeink legnagyobb része, de az uraké is, Bécsből, Brünnből, Triesztből s más helyekről szerzi be divat- és egyéb cikkeiket. A szemnek tetsző, de valódi értékükben alacsony fokozatú tárgyak megvesztegetik a közönséget, s ez inkább áldoz a látszólag olcsóbb cikkekre, mert azt hiszi, hogy ezzel takarékoskodik, pedig a következmények lépten-nyomon igazolják, hogy a brünni posztó szétmállik stb., szóval „olcsó husnak hig a leve“.

A felett kellene tehát gondolkodni, és mi igen szívesen meghallgatjuk e tárgyban kifejtett nézeteket, mint lehetne összegegyeztetni a felvetett eszméket és azok megtestesítését előmozdítani? Hogy volna az elérhető, hogy kereskedőink a hazai ipar támogatásával honi árucikkeivel lássák el raktáraikat, s a közönség ne vigye messze nehezen összekuporgatott garasát, hanem szerezzék be divat-, élelmi és fényűzési cikkeiket itthon.

Szívesen foglalkozunk azzal az eszmével is, mert hiszen közérdekű és igen-igen sok embernek életbevágó, fontos kérdés, mint lehetne segíteni a piacunkon egy idő óta lábrakapott kizsákmányoláson, melyet kitanult falusi embereink üznek. Az árakat felcsigázzák és az élelmi cikkek oly drágák, a milyenek soha sem voltak.

Nem vagyunk ellenségei annak az eszmének sem, hogy létesítsünk városunkban egy rendes árucarnokot, melyhez könnyű volna az állam hozzájárulását és anyagi támogatását megnyerni és azt hisszük, hogy ezzel kereskedőink érdeke legkisebb esorbát sem szenvedne, közönségünk pedig bizonyára nyerne.

De tessék az ilyen kérdések tárgyalásánál és az orvoslás foganatosításánál vállat vetve küzdeni és támogatni, mert ha nyugodtan és tétle-

nül nézzük a világ folyását, bizony megérjük, hogy kereskedőink egy része csak félig fogja kinyitni az üzletét, minket pedig a zaklató ügynökök fognak becsapni szemét árukkal, s az élelmi cikkek a hetivásáron olyan drágák lesznek, hogy ugyancsak nehezen fogjuk fedezhetni a háztartás költségeit.

Vármegyei rendes közgyűlés. Törvény- és szabályrendeletileg megállapított rendes őszi vármegyei bizottsági közgyűlés határidejeül — Főispán ur Ó méltóságával egyetértőleg — *folyó évi október hó 25-ik és következő 26-ik napjának délelőtt 9 órája* Rimaszombat városába, — a vármegye székházának nagytermébe tüzetelt ki. — Midőn erről a közönséget ezennel értesitem és a vármegyei bizottság tagjait személyes megjelenésre hivatalból tisztelettel felkérem, egyidejűleg köztudomásra hozom, hogy ez alkalommal a köztanácskozás és elintézés kiválóbb tárgyait: az 1900-ik évi vármegyei költségvetésnek megállapítása és ezzel kapcsolatosan, a tisztviselő fizetések aránylagos felemelése tárgyában kiküldött bizottság jelentésének tárgyalása; — az 1900-ik évi virilis bizottsági tagok névjegyzékének bemutatása, a vármegye szabad rendelkezésére szolgáló pénztár létesítése céljából 1900. évre kivetendő 2% pótdadónak névszerinti szavazással leendő végleges elhatározása; — a vármegyei új székház tervszerinti felépítésére közrehozott pályázat folytán beadott ajánlatoknak, illetve ennek alapján, megkövetendő építési szerződésének érdemleges tárgyalása és elintézése; — valamint a törvény 46-ik szakasza értelmében a tárgysorozatban szabályszerűen kihirdetendő egyéb közérdekű ügyek fogják képezni. Kelt Rimaszombatban, 1899. október 1-én. — *Bornemisza, alispán.*

Tervek és vázlatok.

II.

Mult alkalommal kezdtem a Gömörmegyében létesítendő iparmuzeum érdekében megajándékozó előmunkálattal teendő vázlatos ismertetését.

miattam járja a világot! — Vagy talán mint egy kis emlék él még lelkében az ő neve, az ő képe . . . ? Talán boldog, talán már megnyugodott abban a meggyőződésben, hogy őt viszont nem látja sohasem. Szé eseten szabad-e neki felzavarni ezt a nyugalmat?

S mint egy eszelős rajongással simult azon gondolathoz, hogy ő Aranka néve — senki és semmi! — Ő boldog bizonynyal! Szereti a férjét, kinek viszont egyedüli gondja, gondolatja, hogy nejét viszont szeresse. Gyermekeik vannak . . . Mit keres hát még ő közöttük?

S e gondolatra szive elszorult. Nem! Nem lehet! Nem lehet, hogy ennek a szerelemnek keserűségét csak ő egyedül érezze! Nem lehet, hogy Aranka őt képes lett légyen elfeledni! Kell hogy reá emlékezzék, kell, hogy szánakozzék föltötte őszintén, igaz sajnálkozással!

S ilyenkor mindég azzal vigasztalta magát: — Hátha egymás utjába vezet a szerenese . . . ?

A szerenese . . . ! De vajjon az, mit ő szerencsének nevez, nem lenne-e szerencsétlenség mindkettőjükre nézve?

Nem! Neki nem szabad a viszontlátást kívánnia! Nem! Ezzel tartozik az idealizmusának is! Hadd maradjon meg Aranka az ő emlékezetében oly bájosnak, oly eszményinek, oly leányosan tisztának, mint a minő azon a nyári estén volt. Hátha a Stefánia-uton nem is őt látta? Hátha nem is Aranka volt az az elegáns, formás hölgy! Hátha a fehérruhás karesu leány, idő előtt megöregedett, elhízott, vagy talán árnyékszerűvé soványodott le, üde arca elhervadt, szeméből kiveszett az a fiatalos tűz . . . ?

Mindegy! Bármilyenek találja, mégis csak az marad Aranka, — ki volt, az ő egyetlen, igaz szerelme!

S másnap kezdődött a keresés, kutatás előlről.

*

Egy este Lajos az operában volt. Egyik kedvenc darabját, a „Hugenották“-at adták.

De Meyerbeer e hatalmas mesterműve ez alkalommal nem kötötte le annyira, mint egyébkor.

Hiába erőltette, nem volt képes figyelmét az előadásra rögzíteni. Oly különösen szórakozott volt!

Mint egy hipnotikus erő működése folytán érezte,

T Á R C Z A.

Mért mutattad . . .

Mért mutattad meg az eget énnekem,
Ha utánna pokol kínját érzem,
Benned láttam boldogságom csillagát
S másnak adtad menyországod még is át.

Átok volt rám az a rövid pillanat,
Melyben szemem szép szemeden megakadt,
Ez hozta rám azt a sok bűt, bánatot,
A mely alatt lelkem úgy megváltozott.

Szívem fásult, nem tud többé dobogni,
Az a szív, mely oly hön tudott szeretni.
Halott vagyok, egy van a mi nyugtot ad,
És ez a sir, hová szívem vágyva vágy. F. L.

Későn . . . ! Elkésve . . . !

Irta: HARMATZY LORÁNT

(Vége.)

A gummi-kerekes bérkocsiban hátradőlve sebes iramban hajtattott végig Lajos a Stefánia-uton.

Az egész utvonalat az éppen most lefolyt első őszi lóverseny közönsége lepte el. A tolongás helylyel-közzel oly nagy volt, hogy Lajos kocsija kénytelen volt a gyors hajtással alább hagyva, lépésben haladni, a fogatokkal négy öt sorjában összetömörült zürzavaros áradatban.

De Lajosnak szempillája sem rezdült meg, ezen — a legönuralmabb egyént is idegessé tenni tudó — sokadalomban.

Hiszén, mi ez neki! Ki idegeit válogatott izgalmakban edzette meg! A legnyugodtabb és legközönyösebb tekintettel szemlélte a hullámzó közönséget, s viszonozta az olykor-olykor felé irányuló kíváncsi pillantásokat.

Egyszerre, mintha erős kéz ragadta volna torkon, lélekzetét elszorulni érezte, s a meglepetés önkénytelen „Ah“!-ja, fuldokolva tört ki kebléből.

A közvetlenül mellette haladó bérkocsiban egy nő s egy férfit látott.

Reájok ismert!

Aranka és férje!

Tudta s érezte Lajos biztosan, hogy találkozni fognak, hogy találkozniok kell, előbb vagy utóbb; de eddig nem mert gondolni mégsem a viszontlátásra.

A másik pillanatban azonban a két kocsi kijutott a tolongásból, s a lovak megeresztett gyeplokkal iramodtak előre. Pár percz múlva azonban, egy újabb tolongásban, Lajos elvesztette szeme elől a kocsit és a bennülőket.

Órákig kocsizott még fel s alá ez uton, de hiába, azokat, kiket keresett, viszont nem láthatta.

— Reájuk kellett volna kiáltanom — gondolá, majd utánna tette nyomban — azonban hátha tévedtem? S mégsem ok voltak? Azt sem tudom, hány év előtt láttam őket utoljára. És, a mint ok meg nem ismertek, hátha én meg félreismertem őket?

De szívének erős dobogása az ellenkezőt sugta neki.

Ő volt! Ő . . . !

Tehát itt van Pesten! Talán a véletlen újból összehozza még valahol vele! Felkutatná őt, de nem képes! Már elfeledte a férje nevét, sőt talán Aranka vezetéknevére sem emlékszik már . . . ! Hogy is hívták csak . . . ? Nem tudja . . . ! Ha erősen gondolkoznék, eszébe jutna, érzi. — De nem képes gondolkozni erről!

Leverten hajtattott a szállodába, s a szegény Ali Mahomed nem tudta elképzelni, hogy az utóbbi időkben oly — eddig szokatlanul — életvidor gazdája, miért fogadta oly türelmetlen hidegséggel — helyesebben miért nem fogadta — az ő szertartásos „jó éjt“ kívánságát?!

*

Napokon át Lajos egyebet sem tett, mint czéltalanul bolyongott az utcákon, a szigeten, estéit a színházakban töltve.

Arankával remélt találkozni, de mégis nem merte ezt igazán óhajtani. — Szinte örült, ha esténként sikertelenül tért haza a szállására.

Azt sem tudta, mit akar voltaképen. Félt a találkozástól, nem mert arra gondolni hogy szembe fognak nézni Arankával, hogy beszélni fognak egymással.

S vajjon emlékszik-e még reá Aranka? Emlékszik-e még arra a nyári estre? S ha igen, vajjon hogyan? Mikép? Nem-e büszke, hiu mosolylyal: — Szegény fiu,

Akkor főleg iparunk multjának hű visszatükröztesét előidéző régi tárgyakat igyekeztem méltatni, mint ez alkotás elkerülhetlenül szükséges műtörténeti alapját; most pedig röviden — mint mondani szokás, dióhéjban — összefoglalva óhajtanám közölni: miként eszközölhetnék az iparosaink képzésére szánt — tehát a minden ízében helyi érdekű — gyűjtemény azon részének (osztályának), rendszeres összeállítását, mely az ipar jelenkori haladásának egyes mozzanatait világosan feltüntetné.

Nem czélem itt e tekintetben, valami általam felállított új rendszert ismertetni; ez soha nem volt szándékom, csak bebizonyítani szeretném ily muzeum igaz szükségét, annak kétségtelenül erős iparfejlesztő hatását és rá akarok mutatni azon módozatokra, a melyek szerint a megfelelő tárgysorozatok rendszeres összeállítása, czélszerű elhelyezése lehetséges volna s melyek mellett — az igen tisztelt közönség részéről ez ügyből megkívánt jóindulatot és melegséget feltevével — az iparmuzeum leghamarább létrejönne.

Lehet, hogy csalódom, a midőn vázlatzerű tervem már mielőbbi megtestesülését látni vélem.

Vagy tán ábrándképet látok, vagy a délibáb tündére űzi velem pajkos játékát?

Bár lenne nagy a reményem és kicsi csalódásom. Kezdjük a kőipar ősi forrásánál a bányászattal, valamint a vele közel egyidős testvérrel a kohászatnál.

Első sorban a bányatermékek, ásványok, érczek (nálunk leginkább vaskövek)-ből, mint az iparhoz szükségelt természetű nyers anyagokból kellene áttekinthető sorozatot készítenünk, kapcsolatban az átolvasztott, átkészített nyers anyagok sorozatával.

Ezek egymás mellé állítva szemléltetnék a mágnes vaskövet, a vaspátot, a barna vasérczet, vasfenyűt stb. és a belőlük olvasztható nyers vasat, keménysége, finomsága és a felhasználás módja szerint csoportosítva.

Ugymint: Fehér nyers vas, szürke nyers vas, erősen felezett nyers vas, gyengén felezett nyers vas, tükör nyers vas, virágos-, leveles-törésű nyers vas, réztartalmú és foszfortartalmú nyers vas, higlyós és nehéz folyású vasnemek közvetlenül egymás mellett foglalnának helyet — más-más gyárak által többféle minőségben kiállítva.

Mindjárt mellette volna elhelyezendő a nyers vasból — átolvasztás, kalapálás és hengerlés útján — készített *kovácsolt vas* és *aczel nemek mutatvány darabjaiból* összeállított táblázat. — Pl. a frissítés, kaválás, stb. eljárás alapján készített kov. vasak, a Bessemer-aczel, Martin-aczel, folyt vas és folyt aczel különböző nemei.

Kiváló gonddal volna összeállítandó azon finomított vasnemek sorozata alakjuk és minőségük szerint, a melyeket az iparos czéljaira — mint feldolgozandó anyagot — használni szokott. — Ez lenne a kereskedelmi vasnemek, lemezek, vashuzalok, csavarok, szögecsék stb., szögek táblázatos gyűjteménye a megfelelő gyárak által beküldött minta darabokból összefüggő egészszerű rendszerezésű.

Láttam a Böhler-czég aczelmintáit, — melyet tisztán reklám czéljából küld a vele huzamosabb üzleti összeköttetésben álló verőinek — csinosan kiállított kis üvegszekrényekben. — Ilyen módon, csak valamivel nagyobb alakban lehetne a gömőri vasgyártmányokból több részlet-gyűjteményt csinálni és hogy a vasgyártás mai haladási fokának képe teljes legyen, azonkívül a hernádi vasgyárat, az ózdi vasgyárat, a borsod-nádasdi lemezgyárat felkérni készítményeinek e nemes czél érdekében való beküldésére.

Mindezek előtt azonban csak a gömőri készítmények állíttatnának össze rendszeres gyűjteménynek és csupán azon tárgyak, melyek a helyi ipari termékekből nem volnának fedezhetők, lennének pótolhatók fejtjelzett gyűjteményeknél az említett gyárak szives közreműködése folytán.

A megyénkbeli gyárakat itt egyenként felsorolni és azoknak gyártmányaira e helyen figyelmeztetni — mint tudvalevő dolgot — feleslegesnek tartom.

E helyett inkább oly dologról fogok megemlékezni, melyek könnyen elkerülhetnék a nagy közönség becses figyelmét.

Igy az olyan műipari tárgyakról, melyek a muzeum részére bizonyos okból át nem engedhetők, legalább valami rajzot, fényképet kellene megszerezniünk. — Teszem azt számtalan értékes műdarab van a templomok, székesegyházak birtokában, tehát engedélyt kell kérniük illetékes helyen, e tárgyak lefényképezésére. — E végből pl. engedélyt kérnénk Méltóságos Ivankovics J. ur megyés püspökünktől, a ki, mint szenvedélyes iparpártoló örömeit beleegyezését adná a templomi régiségek és újabb keletű műipari tárgyak fényképezési főlveteléhez.

Nemkülönbön megengedné a méltóságos gróf Andrássy főúri család kraszna-horkai várában elhelyezett rendkívül érdekes műdarabok, különösen tegyverek, órák, edények, dísz tárgyak stb. lefényképezését az iparmuzeum részére,

Továbbá Koburg főherceg garamvölgyi és egyéb gyárai szinte gyarapítanak termelvényeikkel az ipari gyűjteményeket. Valamint Sárkány Kálmán ur vasgyártulajdonos és igazgató Dobsinán, Szontágh A ur csetneki rézgyáros — mint ismeretes, lelkes iparfejlesztők — is hozzájárulnának egy-egy gyártmány-kollekcióval e nemes czél előmozdításához.

Említett gyári czégek nemesak fémipari nyers anyagokat, hanem öntött vas tárgyakat, kész géprészeket, esetleg egy ócska — használaton kívül helyezett, de tanulmányi szempontból érdekes eredeti szerkezetű — gépet, vagy egyszerű ipari segédeszközt, szerszámot mutatnának be az ipari muzeumban, mely bizonyos értelemben állandó kiállítás jellegével is bírhatna, a hol időközönként újabb szerkezetű gépészeti tárgyak, továbbá modern butorok és megtekintésre kiválasztott egyéb ipari készítmények, az esetleges fontosabb technikai találmányok kiállíthatók lennének.

Van Rozsnyón kisebbszerű porcelángyár, a Rima völgyében pedig kályhagyárak, melyek a szerényebb igényeket teljesen kielégítik. — Van híres tűzálló-tégla és fedél-cserép gyárunk F. Zsaluzsányban; utóbbi építő ipari anyagokat, téglasorozatokat állítana össze.

Bőriparunk (Márkó-féle bőrgyár Rozsnyón) ország-szerte nagy hírnévként örvend. — A gömőri faipar és fakereskedés nagy kiterjedésű.

Agyagiparunk sem jelentéktelen. — Fazekasaink edényei, messze vidéken kedvelt árucikkek.

Említetre méltó a papirgyártás is, kivált a mintaszerűleg berendezett, országos hírű nagy-szlabosi papirgyár.

Kisebbség a tisztelői papirgyár és a nadabulai papirpálmal.

E gyárak — azt hiszem — mind résztvennének egy-egy általuk tervezett tárgyesoportozattal, melyben saját gyártmányaiknak készítményi menetét és a teljesen elkészült — áruba bocsátható — tárgyakat mutatnák be az iparosoknak és az ipar iránt érdeklődő nagy közönségnek.

Ennek eszközölhetése végett azonban nagyobb összefogételnél (pl. a legközelebbi bányászati kongresszus alkalmával a hivatalos gyűlés után) kellene közös megállapodásra jutniok, hogy ki milyen irányban és mily mérvben kíván képviselve lenni gyártmányai által az iparmuzeumban.

Ök választanak a muzeum szervező-bizottság elnökét, — mert hiszen a terv kivitelének óriási része első sorban a bányá- és gyártulajdonosokat illetné — kihez a bizottság tagjai a kiállítandó tárgyakról írásbeli kimutatást küldenének be.

Ugy vélem a muzeum nemesak a mesteremberek, de a gyárosok érdekeit is szolgálná és egészséges versenyt idézne elő.

Vázolt munka megosztás mellett e korszakalkotó intézmény megvalósítása nem is kerülne oly borzasztó nagy fáradságra, csak egy kis jóakarát és lankadatlan munkakedv kell hozzá. *Gaál János.*

Lajos — maga sem tudta miért — felköszönt. Üdvözlétét, a kellemes meglepetés őszinte jelével viszonzották, s a férj nyomban felállt, s elhagyta a páholyt.

Lajos azonnal kitalálta szándékát, s mivel tudta, hogy az ismeretség felújításához, egyrészt mint utról jöttnek, másrészt mint nőten férfinak, neki kell az első lépést tenni, s hogy Aranka férjének azon tette, hogy most, hozzá a földszintre lejön, oly határtalan figyelem, megtiszteltetés, melyet csupán egyszerűen elfogadni nem lehet, felállt, s eléje sietett.

A lépcsőházban találkozott a régi két barát, s ott a nagyközönség szemeláttára, oly bensőséggel ölelkeztek össze, hogy e szokatlan, vagy legalább is ily helyen és ily egyének részéről nem szokásos jeleneten senki sem volt képes mosolyogni, legfeljebb azt jegyezték meg itt-ott:

— No! Ezek is má: régen láhatták egymást utójára!

Kart karba öltve haladtak fel a lépcsőn. Pár perc múlva Lajos kezében érezte Aranka kezét, szeméi előtt elhomályosodott minden, érezte, hogy arca sápadt lesz, s úgy tűnt fel előtte, mintha a páholy karfája mögött nagy, sötét mélység tátongna, melyből zagyván hangzanak fel a zenekar akkordjai... Aranka keze reszketett az övében...!

Ott ültek két egymás mellett álló karszékekben, elmélázva a lassanként homályba vesző szalonban.

Kívül fagyos, őszi eső szitált, ólomszerűvé és ólomszínűvé téve az utcákat s a kedélyeket.

Olyan volt az az operai találkozás, mint a napsugár, mely előbukkanik a piszkos színtű felhők közül, — egy pillanatra vidámságot kölcsönözve felragyog, s aztán eltűnik újra, s az ember csak fokozottabban érzi hiányát, s a nyomozó egyhangú szürkeséget.

Aranka lassan felvetette szeméit.

S Lajosnak e perczben sokkal, sokkal szebbnek tűnt elő, mint eddig bármikor!

Pedig szegény asszony...!

Nem volt már többé a régi szép sugár, úde leány! Termete kissé csiszorogott, arca halvány volt, szeméi fénytelenül csillogtak, s sovány ujjain s majdnem természetellenesen fehér bőrén, szinte átlátszóttak a ső-

A vértanuk emléke.

A nevezetes históriai eseménynek, a vértanuk halálának félszázados évfordulóját vármegyénkben Rozsnyón, Dobsinán, Nagyroczen stb. és városunkban is kegyelettel ünnepelték. Több középületre kitűzték a gyászlobogót s a rendezett gyászünnepélyen mély megilletődéssel vett részt közönségünk és a tanuló ifjuság.

A róm. kath. templomban.

Az aradi vértanuk emlékére a helybeli római kath. templomban *Széman Endre* esperes-plebánus fényes segédlettel ünnepélyes gyászmisét tartott, melyre a hivatalok, részint testületileg, részint képviselve jelentek meg, a mise alatt *Uthy Antal* kántor alkalmi gyásznéket énekelt, mit a jelenlevők megbotottsággal hallgattak meg.

A gimnáziumban.

Szép és magasztos ünnepélyrel róttá le a helybeli egy. prot. főgimnázium tanári kara és ifjusága a félszázados évfordulón a kegyelet adóját a vértanuk iránt. A tanítás egész nap szünetelt. Dél előtt 10 órakor kezdődött a gyászünnepély, melyet az iskolai dalárda *Matolcsi Pál* szakavatott vezetése mellett alkalmi gyásznékekkel kezdett meg.

Ezt követte *Dr. Veres Samu* önképzőköri tanár-elnök megható és őszinte hazafiúi szeretettől áthatott következő megnyitója:

„Arad felé tekint ma hazánkban minden igaz magyar szeme. Oda vándorolnak a mi gondolataink is, midőn az 50 év előtt lefolyt gyászos események emlékezetét megújítjuk lelkünkben.

Szomorú és megalázó volt e nap a magyar nemzetre, melyen a bosszútól libegő hatalom szabad folyást engedhetett kegyetlen érzelmeinek — s a félvilág erejével letiport és megkötözött oroszlánnak túrnie kellett, hogy gyáva ellenfelei egy óriási hatalom védő szárnyai alatt összevagdossák...!

Nincs oly könnye már a magyarnak, melyet a rémes tragédia hatása alatt egy félszázad óta el nem sirt volna, midőn a kebléből előtörő sóhajással megostromolta az egeket, hogy az a 13 megasott sir adja vissza halottját. Nincs oly panasz, nincs oly átok, melyet ki ne kiáltott volna már az embertelen büntett elkövetőire.

Előbb titkon vándorolt el az aradi Golgotához, szebb jövőről álmodozva a meggyőrtött honfisziv. Majd a felhők szétfoszolván, új remények kikeletjén titkos bújó szoba olvadt és a szó viszhangra kelt Dévénytől a Czenk aljáig, Orsova s Lomniez között.

Millió lélek vándorolt el a megszentelt sírokhoz; az aggastyán, a ki egykor ifjú helvel sikra szállt a szabadságról, mely oly korán verbe fult, szivében ujerőt érzett s a roskadó porhüvely, engedve a lelki vágnak: szellő szárnyon, napsugárban, rózsá felhőn, könyharmatban oda küldte gondolatját azokhoz a szent sírokhoz. Költögette, ébresztgette rezgő szóval, sóhajttással: Keljenek föl mély álmukból, hisz az, miért ök küzdöttek, miért hősi halált haltak, a szent czél már el van érve! A nemzetek Istenének leggyönyörűbb teremtménye — a Szabadság — éghonából földre szállott, hogy megülje menyegzőjét, elválhatlan frigyre lépve jegyesével: a magyarral...!

És az ifju, ki meggyőződött arról, hogy mind az, a mit a nagy idők nagy eseményeiről tanult, nem a történetírók fantáziájában született mese: mélyen megilletődött lélekkel nyújtja oda lelke nemes érzelmeiből font koszoruját, hogy megdícsőítse vele azoknak emlékét, kik egykor a legmagasabb eszméért, a népszabadságért, nem sajnálták véreket áldozni s haláluk által a bitófát krisztusi erénnyel symbolomává avatták...!

De a dicső vértanuknak hamvai már elporlottak, fű benőtte sírjukat... Csak az emlék, a bús emlék örzi fényes nevüket és egy megtört, de porból újra éledt ország lelke örökdió álmuk felett (s sziveink szent szerelméből fon nevükre koszorút)...!

Azóta 50 év telt el... s ez idő alatt jóformán

hogy őt valaki nézi, valaki figyeli. Iparkodott ellenszegülni ennek az érzésnek, de mindhiába. — Ez mind jobban és jobban urrá lett felette, ... s szive megdobbant!

Valamely, — csak a szerelmesek által ismert — titkos hatalom azt sugta neki, hogy az a tekintet, mely őt ennyire hatalmába tudja ejteni, nem lehet másé mint az Arankáé.

Felpillantott.

Nem kutatott, nem keresett a páholyok között, nem vette ezeket sorra, egyiket a másik után; felpillantott, és odanézett ahonnan a pillantást magafelé irányulni érezte. — Egy hölgyet látott ott, ki látósvét reá irányozva mozdulatlanul ült helyén. Mellette délezeg férfi volt, láthatólag elmerülve, az éppen párbajra készülő Raoul és St. Bris gróf énekébe.

A homályban mely a nezőtérre borult, nem ismerhette fel vonásaikat, de tudta, érezte, hogy a véletlen jól működött.

Alig bírta bevárni a felvonás végét, hogy a ki-gyulladó villanyégők fényénél, megbizonyosodjék.

És érezte magán egyre azokat a szemeket, és oda-tekintve folyton szemébe látta csillogni a látósvét fényes üveglencséit.

A függöny legördült, s fényesség áradt szerteszét. Felnézett a páholyba.

A nő változatlan helyzetben ült a főhelyen, s a férfi éppen nyakkendője csokrát igazította meg.

Igen, igen!

Ó az!

Az Aranka vőlegénye! — Mélabusan gondolta utánna, hogy nem vőlegénye, de férje.

Most a férfi a nő felé fordult, s kérdezni látszott valamit tőle. Ez letette látósvétét, és Lajos mellében oly dobbanást érzett, hogy lopva tekintett körül, nem hallották-e meg szomszédjai is?

A nő valamit felelt, mire a férj nyult a látósvét után és ő feléje irányozta ezt. Nézte, nézte hosszasan, tüvegen át, majd szabad szemmel, s arcán, tekintetén meglátszott, hogy szinte várni látszik, vajjon Lajos nem int-e fel hozzájuk s ezáltal nem ismerteti-e fel magát? mert a férfi taglejtéseiből kivehető volt, hogy ez még kétkedik, hogy ő ugyanaz lenne, kinek a neje vélte felismerni.

tétkék erek. Tekintete sem volt már a régi! Az az élénk, villogó pillantás fátyolozottá, szomoruvá lett, pillái ritkán és lassan csukódtak le, s egykor pajzán, vidám hangja is suttogóvá tompult.

Az asszony Lajosra nézett s valami fájdalommal halk, szemrehányó hangon mondá:

— Miért is kellett visszatérnie...?

Lajos nem bírt felelni, csak ült helyén mozdulatlanul.

Most az asszony egyenesen feléje fordult, s könyörgő pillantással nézve szemébe, folytató:

— Lajos! Mi ketten egykor elkésvé találkoztunk!

Meg volt bennünk a képesség és erő boldogokká letetni, de a végzet másként határozott. Most már minden késő... késő...! Es a mint egykor maga kért engem, úgy most én kérem magát, kérem esdve: távozzék! Hagyjon el! Nekünk kettőnknek egymás mellett élnünk nem lehet, nem szabad!...

Hangja könnyekben veszett el.

Lajos rekedten kérdé:

— Elhagyjam most? Elhagyjam, midőn végre fel-találnom sikerült?

— Igen Lajos! — viszonzá Aranka tőle telhetően erős hangon — férjem imád engem; gondomat viseli, becézget, mint egy beteg kis gyereket; körülvesz mind-ama figyelmes, kedves gyöngédséggel, melyre csak az igaz szerelem képes; minden tetteiből csak az tükröződik, hogy nincs más vágya, minthogy engem boldoggá tegyen, boldognak lásson...! Lajos! Edes Lajos! Menjen! Ne lássuk egymást viszont többé soha!

A férfi tétován állt a nő előtt.

Éz egészen mellé lépett.

— Távozzék — folytató — hagyjon el, de azzal a tudattal, hogy... Aranka itt hirtelen elhallgatott.

— Hogy szeret?

— Nem szabad ezt már nekem kimondanom soha!

Lajos szenvedélyesen ragadta meg Aranka kezét, pár pillanattig szembe néztek valami kétségbeesett, elszánt, lemondó tekintettel.

— Megyek Aranka! — suttogá Lajos töredezett hangon — megyek! Isten veled örökre!

És a rákövetkező napon már utban volt India felé.

sirba szállt az a generáció, mely részese volt a hősi küzdelemnek s élő tanuja a nagy tragédia utolsó felvonásának. És felszántott a nagy nemzedék is, mely csak hirtől vett tudomást apái nagy tetteiről. De ama nagy tettek annyira lelkehez nőttek, hogy e szent napnak emlékezetét nem törölheti ki onnan semmi, — még az idő sem. A vérző sebek behegedtek ugyan, a fájdalom enyhült s lelkünk nem lázad fel többé kétségbeesetten a végzet ellen, mely ellenségeink pokoli terveinek sikerét egykor megengedte — koporsó lett a nemzet kebele, melybe hóhérai szórt átkait immár eltemette, — de az emlékezethez hű maradt, mely évről-évre megújul lelkében a magyar nemzet mindenszentjeinek gyász-ünnepén.

Ezért gyászolunk ma is, de szívünk nem vergődik a reménytelen fájdalom örvényében, hisz az, amiért az aradi 13-nak meg kellett halnia, életet adott nekünk s bár még 50 év múltán is az egykori veszteség sulya nyomja lelkünket, felemelt a tudat, hogy az a pillanat, melyben vértanúink szelleme az Ur trónusa előtt megjelent, szülőanyja volt egy nagy s szabadsága által boldoguló új Magyarországnak, — mert ez volt az a minden időkre kiható magasztos példa, melyen a keletkező s eltűnő nemzedékek mindenha nagy tettekre herülnék. A mi Leonidás mondái alakja volt az egykori görög ifjuságnak, az nekünk az aradi tizenhárom.

Ez érzelmeinkről tanuskodik mai ünnepélyünk is, melynek egyszerű lefolyása alatt ifjuságunk szíve itt nyilatkozik meg, de lelke bizonyára ott bolyong az aradi szent sírok körül.

A diesoitisre méltó szép szavak elhangzása után *Farkas Zoltán* VII. o. tanuló, *Pap Dezső* VIII. o. t. „Október 6.” című sikerült, szép költeményét szavalta el nemes hévvel. Azután *Liszka Miklós* VIII. o. tanuló olvasta fel „Visszatekintés” cz. szépen összeállított alkalmi munkáját. Szavalt még *Bródy Miksa* VIII. o. tanuló is. Végül a „Hymnus” fejezte be az ünnepélyt.

Klenócson az ottani hazafias olvasókör — elnöke *Áronffy* erdész kezdeményezésére folytán — kegyelettel ünnepelte a vértanúk emlékét. Magyarul énekeltek, szavaltak s általában élénk bizonyosságát adták hazafias érzelmüknek. — Ugy halljuk, hogy az ág. ev. lelkész az ünnepélytől távol tartotta magát, s ezt neki jogosan vették zokon.

Hírek és vegyesek.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk mindazon olvasóit, a kik még az előfizetést meg nem ujtották, avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy ugy az előfizetést megújítását, mint a hátralékos előfizetést sürgősen kiegyenlítani sziveskedjenek. Tisztelettel

a „GÖMÖR-KISHONT” kiadóhivatala.

Közigazgatási bizottsági ülés. Vármegyénk közigazgatási bizottsága mult hétfőn *Hámos* László főispán elnöke alatt tartotta rendes havi ülését, melyen a szokásos hivatalos jelentéseket tárgyalták és tudomásul vették.

Esküvő. *Kostyál* Gyula erdész, ki éveken át társas életünk rokonszenves tagja volt, folyó hó 10-én vezette otárhoz *Miskolc* Maresát, özv. Miskolc Istvánné szeretetreméltó leányát. Az esküvő a róm. kath. templomban volt s a fiatal pár meg este elutazott Tiszolcra. Boldogság kísérje frigyüket!

Bankett. *Tomcsányi* László most kinevezett kir. táblai bíró tiszteletére f. hó 15-én este a kaszinó nagytermében bankettet rendeznek. — Jelentkezni lehet a kaszinóban kitett íven.

Honvéd-szobor leleplezés. Selmezbányán f. hó 8-án nagy ünnepségek között leleplezték le a szabadságharc emlékére felállított honvédszobrot. A lélekemelő ünnepélyen városunkat *Szabó* György polgármester képviselte, s *Huszt* Aladár városunk szülötte, mint a bányász akadémikusok ifjusági körének elnöke talpraesett, lelkes beszédet mondott, mely élénk visszhangot keltett a hallgatóság szívében.

Halálozás. A helybeli kórházban hosszas betegség után elhunyt folyó hó 8-án bikszögi *Gotthárd* Bálint 52 éves korában. Kiterjedt család gyászolja az elhunytat, kit f. hó 10-én helyeztek örök nyugalomra.

Személyi hir. *Szabó Béla* miniszteri tanácsos posta- és táviráda főgazgatója f. hó 6-án rokonai látogatására városunkba érkezett.

Uj jogtudor. Városunk egyik törekvő és jelesen képzett szülötte: *Kovács* László a jogtudományi vizsgálatokat szép sikerrel letette s f. hó 7-én Budapesten az egyetemen a jog- és államtudományok doktorává avatott. Gratulálunk!

Ipartestületi kongresszus. Az országos általános ipartestületek f. hó 14 és 15-én kongresszust tartanak Kolozsvárott, melyen a mi ipartestületünket *Rábely* Miklós alelnök és *Rónay* Gyula jegyző fogja képviselni.

Tanítói gyűlés. F. hó 12-én esütörtökön a tanítók járásköri gyűlésüket *Várgedén* tartják. A gyűlésre városunkból is sokan készülnek.

A polgári olvasókör házi színpadjának ünnepélyes felavatása f. hó 21-én lesz, s az előkészületek már nagyban folynak széles körök élénk érdeklődése mellett. Az estély igen sok művelzetet ígér, s annak sikere minden tekintetben biztosítva van. A felavatási prologót *Józsa* Antal kir. tanfelügyelő írta „A muzsák öröme” czímmel, s ezenkívül előadásra kerül. „A váróteremben” című egy felvonásos vígjáték. — Az ünnepi előadáson közreműködnek: *Mészáros* Jolán, *Mészáros* Malvin, *Törköly* Margit, *Veres* Ilona, *Ternyey* Margit, *László* Zsuzsika, *Szentmiklóssy* Ilonka, *Rásky* Etelka, *Szabó* Erzsike és *Lojko* Mariska, továbbá *Szentesi* Tóth Kálmán és *Gelle* Barna. Felhívjuk a közönség figyelmét a felavatási ünnepélyre.

Gömöriek az aradi gyászünnepélyen. Csak kevesen tudják, hogy az aradi ünnepélyre ellejtették vagy nem is akarták meghívni a gömörmegyei honvédegyületet. annál is inkább jól esett a gömör-kishontmegyei honvédegyület kiküldöttéit ott látni *Abonyi* Pál elnök élén, *Kálniczky* Endre, *Fábray* János, *Kalla* Mihály régi honvédeket, kik megkoszorúzták egyuttal a vértanuk szobrát. A lelkes küldöttséget, melyhez *Lenkey* 48-as huszárcapitány csupán betegsége miatt nem csatlakozhatott, nagy szíveséggel fogadták az aradiak, s kitünően elhelyezték a derék honvédeket. — Itt említjük meg, hogy Gömörvármegye szülötte *Pósa* Lajos jeles költőnk, roppant hatással szavalta el „Az aradi vesztőhelyen” című versét, oly dörgő hangon, hogy a meglepés távol levő aradi vár fogházának sánczán álló ő is meghallhatta, mert midőn a 13 vértanu legjelesebb tábornokát *Damjanich*ot említte fel versében, hogy „Haddisten *Damjanich!* mit álmodtál?” erre oly leirhatatlan éljenezés, tombolás tört ki a közönségben eddig néma tömegből. Tanuim rá az ottani gömöri honvédek, hogy ha ezen lelkes tömegnek fegyvert adtak volna kezébe, s a gyűlöletet vár ellen vezetni valaki, bizony azon módon kiveri a most várban időző 33. számú oláh gyalogezredet mindenestől. — Több percekig tartott az éljenezés midőn *Pósa* földünk leszállott az emelvényről és 5000 drb kinyomtatott versét pillanat alatt kapkodta szét a nagyszámu hallgatóság. — Itt említjük fel, hogy *Pósa* földünk még most is az arad-hegyaljai szüreteken időzik, ugyszólván egyik vidékről a másikra viszik lelkes tisztelői, hol mindenütt tüzes ménési bor mellett szavalja a többnyire 48-as érzelmű nagyszámu verseit. A jeles költő, mint az aradmegyei tanító-egylet tiszteletbeli díszelnöke, e hó 10-én nagy bankettet rendez tiszteletére az említett egyület.

Öngyilkos ügyvéd. *Vattay* Bertalan köztisztelőnek és népszerűségnek örvendő, tekintélyes ügyvéd f. hó 7-én Sajószentpéteren föbelötte magát s szörnyethalt. A kiváló ember, tudós jogász halála mélyen megdöbbentette mindazokat, kik vele érintkeztek, ezek között számos gömörmegyei előkelő család, kiknek hosszú ideig jogtanácsosok volt az elhunyt ügyvéd. Temetése f. hó 9-én impozáns részvét mellett ment végbe a sajószentpéteri evang. ref. templomból, hol a ravatal fel volt állítva.

A tiszolczi-vashegyi sodronykötélpálya közigazgatási bejárása október hó 5-én lett megtartva. A bejárás, melyet *Uhlarik* Béla vasuti és hajózási főfelügyelő vezett, résztvettek: a vármegye, a magy. kir. államvasutak, az államkincstár, a zólyombrezói m. kir. vasgyári hivatal, a vashegyi bányák üzemvezetősége, a bányakapitányság, a kir. államépítészeti hivatal, a Cöburg hercegi uradalom és a rimamurány-salgótarjáni vasműrészvénytársaság képviselői. — Az építendő sodronykötélpálya tiszolczi-vashegyi része, mely érczek szállítására fog szolgálni, 15 kilométer hosszú, a tiszolczi-grillitói rész pedig, melyen kohósalakot és mészövet fognak szállítani, 35 kilométer hosszú. — Az építendő sodronykötélpályánál az államkincstár a vajda-hunyadi lebontott kötélpálya alkatrészeit és felszerelését fogja nagyrészt felhasználni. A bizottság vezetője a bemutatott terveknek a bizottság által történt átanulmányozása után az építési engedélyt megadta. A hivatalos aktus befejezése után a harmincz főből álló bizottság az államkincstár, mint házigazda által adott fényes ebédnél gyűlt össze, a hol jó magyar borok és tüzes francia pezsgő mellett az illusztris társaság több tagja talpraesett tósztokban éltette a házi gazdát és a létesítendő nagyszábasu építmény intéző körét.

Iskolavizsgálat. A községi iskolák államosítása czéljából az új iskola helyéül felajánlott katonai lakatanyá átalakítása lesz szükségessé. A miniszteriumból kiküldött *Lukács* J. mérnök f. hó 6-án városunkban tartózkodott, s az iskola helyiségeit megvizsgálta. Az új átalakításokra vonatkozó tervet és költségvetést a miniszteriumban készítik el, s elküldik a városhoz.

Ujabb terv. Folyó hó 5-én városunkban időzött *Sztankovits* Miklós miskolczi fözetveztető helyettes, *Kun* forgalmi főnök és *Posta* főmérnök, s érdeklődtek az iránt, mint lehetne a Kassával való vasuti összeköttetést javítani. Mint halljuk, az a terv, hogy városunkból reggel 6 órakor indulna jövő májustól kezdve a most 1/28-kor induló vonat és összeköttetése volna a kassai gyorsvonattal, ugy, hogy egy nap alatt meg lehetne járni Kassát is. A terv még bővebb tárgyalásra kerül.

Anyakönyvi kimutatás. A rimaszombati anyakönyvi hivatalnál f. évi szeptember havában következő születések, halálozások és házasságok jelentettek be: Született: összesen 18 gyermek. Ebből fiú 5, leány 10; törvénytelen fiú 1, leány 2. Elhaltak: *Pongrácz Borbála 35 éves, Kálmár Pálné 42 éves, *Molnár Katalin 25 éves, *Oláh Julianna 6 hónapos, Rozinay Györgyné 38 éves, Majomy Jánosné 66 éves, *Nagy István 4 hónapos, *Mihályi János 16 éves, *Javoresik Józsefné 39 éves, Bodon Irma 15 napos, Kálmán Sándor 14 napos. A *gal jelöltek a gömörmegyei kórházban haltak el. — Házasságok kötöttek: Széplaky András Erdélyi Mária-val, egyes vallásuk.

Okmányhamisító biztosító ügynök. A „Foncière”, majd több kéteshírű biztosító-társaság ügynökét, a nálunk is hírhedt *Altman* Hermann Miskolcson elfogták, mert kisült, hogy könyöradamány-gyűjtések engedélyezésére hamis okmányokat állított ki. Ilyeneket hamisított, mint a „B. L.” írja, *Szunyogh* Péter biharmegyei alispán és *Bornemissa* László hevesmegyei alispán (??) neveire és a nevezett vármegyék alispáni hivatalainak pecsétjeire. A hamisítások oly ügyesen sikerültek, hogy csak a gyakorlott szem veszi észre. És így nem csoda, ha ennek a tizenhárompróbas szélhámosnak sikerült a nagyközönséget becsapnia. Nyolczféle hamis okmánnyal folytatta a könyöradamányok gyűjtését, a mi neki szép summat hozott a konyhára. Végre azonban rajtavesztett, s elfogatása után töredelmesen bevallotta, hogy miután biztosítási ügynökösödéséből meg nem élhetett, okmányhamisításokra és szédélgésre adta magát s ez a „mestersége” újopen is jövedelmezett.

Ujoneczok bevonulása. A m. kir. állami mén-telep rimaszombati osztályához ez idén 39 ujonecz vonult be, kiknek kiképzése már megkezdődött. Az esküt a bevonult ujoneczok, kiknek nagyrésze Heves-, Borsod- és Nógrádmegyékből való, november 1-én teszik le.

Égett asszony. Baracznán most pénteken este egy gyengén összetakolt cigizány kunyhóban lobogó tűz mellett aludt *Lovas* Ádámné. *Porteleki* Mária és 8 éves kis fia. Az asszony sógora *Maucsa* Ferencz valamiképp biztosítási akarta a deszkából és galyakból összerögzött házikót, eközben a tető beomlott s maga alá temette az asszonyt, kinek ruhája lángot fogott, és egész testén su-

lyos égési sebeket szenvedett. Gyermeke szerencsésen elmenekült, a tettes szintén. A sérült asszonyt eszméletlen állapotban szállították be a kórházba.

A bratkowcezi huszárok. Vármegyénk rimaszécsi és tornallyai járásának 12 munkabíró polgárát tartja fogva az elévült katonai bíraskodás büntető keze. A szerencsétlen huszárok közül, élén *Diviáneczky* feledi építész rokonszenves káplár fia szinte 3 más huszárral még 17 évet kell az aradi várban eltölteniök. A fővárosi lapok már többször mozgalmat indítottak, hogy legalább enyhítsék ezen, annak idején megkínzott huszárok pillanatnyi felhevülésökben elkövetett hibájuk büntetését. E sorok írója október 6-án felakarta keresni a szerencsétlen huszárokat, de *Vavricska* aradi térparancsnok s a fogház parancsnokló alezredese, tekintettel az ő nekik zajos s nekünk szomorú évfordulóra, nem engedte meg a látogatást. Annyit azonban mondtak a pokorlábok, hogy a daliás termetű *Diviáneczky* s a másik három huszárt a 4 évi fogság igen megviselte, s igen természetes, hogy bajszokat, hajjuknak egy részét leborotválva, ősi rab szokás szerint kell viselni, s a szegények alig ismerhetők fel. A huszárok szülei egy része elaggott földmivesek; csak akadna valaki, ugy egész bátran lehetne az e hónapban tartandó királyi kihallgatásra küldöttséget Budapestre felvezetni.

Egészségügyi kimutatás. A vármegye tisztii főorvosának szeptember havi jelentése szerint szeptember 1-től szeptember 30-ig előfordult fertőző megbetegedés: *Vörheny*: Rozsnyó 1, Murány 4, Ragály 7 (megh. 2). *Kanyaró*: Jolsva 8, Nagy-Rőcze 35 (megh. 3), Rimaszombat 1, Murány 58 (megh. 2), Murány-Hosszurét 2, Pohorella 3, Ratkó-Bisztró 4, Ratkó Lehotá 8, Szirk 13, Vereskő 14, Vizesrét 5, Dobrapatak 13, Klenóc 2, Csucsom 1 (megh. 1), Henckő 2 (megh. 1), Kis-Veszverés 15 (megh. 4), Nagy-Veszverés 16 (megh. 3); Szalóc 4, Kelemér 9 (megh. 2), Királyi 6, Tornallya 16. *Hök-hurut*: Ajnácskő 2, Henckő 2 (megh. 1), Kis-Veszverés 5, Nagy-Veszverés 6 (megh. 1). *Roncsoló toroklob*: Jolsva 1, Kánó 1 (megh. 1). *Hasi hagymáz*: Borzova 9, Lucsa 1 (megh. 1), Hosszusó 1, Sajó-Gömör 1. *Báránghimlő*: Pelsűz 1. Szalóc 1.

A n. é. hölgyközönség b. figyelmébe. Áts és Társai utódai, *Gartner Holbay* és Társai egyesített női divattermeikbe (Budapest, Szervita-tér 5.) megérkeztek a legremekbbs ősi és téli ruha, pongyola, felöltő- és a most nagyon kedvelt palot-modellek. A legújabb és legdivatosabb francia és angol kelmék, valamint lyoni selyemszövetek állandóan nagy választékban tartatnak raktáron. A szebbnél szebb angol és francia szabásu toillettek pedig mérsékelt ár mellett saját műhelyben készülnek, ugy, hogy a t. hölgyek saját érdeküket védik, ha toilletjeiket e megbízható és hirneves cégélnél szerzik be.

Obsit. Érdekes látványt nyújtott f. hó 10-én d. u. a városunk utcáin vig zenező mellett végigvonuló katonák és civilek vegyes csapata. Mintegy husz ember, — zsebében az „obsittal”, a három évi katonáskodás után örömtől duzzadó kebellet, vig nótázás és tánc között vonult ki a vasuti állomásra, s innen a szelőrza minden irányába utra kelt. Otthon aztán a sok Hány János a téli esteiken mesél sokat és nagyokat.

Az esztendő története írásban és képben. Mi sem kellemesebb, mint visszaemlékezni az elmúlt idők történetére, visszaidézni emlékkünkbe mindazt, a mi egykor érdekelte töltött el. Mily jó az unalmas, téli esteiken a mult idők e kedves emlékét a melyek szórakoztatnak, tanítanak egyaránt. Erre a kellemes szórakozásra csak egy eszköz van a magyar földön és ez az „Ország-Világ” című szépirodalmi lapra való előfizetés. Ez az újság, mely Magyarország legdiszesebb és legrégebb képes hetilapja, hétről-hétre nemcsak előkelő munkatársaitól közöl verseket és novellákat, hanem sok esztendei gyakorlatához képest hétről-hétre gyönyörű illusztrációkban és írásban ismerteti a hét aktuális eseményeit. A ki ezeket a füzeteket összegyűjti, megkapja az esztendő történetét írásban és képben és egy mindig szórakoztató képes könyvet, a mely hatalmas kötettségbe megy, tesz oleső áron szert. E mellett élvez az olvasó az óriási kedvezéseket a melyeket az „Ország-Világ” előfizetőinek nyújt. Hadd soroljuk fel röviden ezeket: Állandó képes regénymelléklet, kéthetenként zeneközlemény legkiválóbb külföldi és hazai zeneszerzőktől, karácsonyra díszes almanach, pompás képes kőzet, melynek bolti ára 2 frt, azonkívül esztendőnként híres rejtvenypályázat, kedves, díszes nyerepminty-tárgyakkal. Mindezt megkaphatja ki negyedévre 2 frrtal az „Ország-Világ”-ra előfizet. Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. Hold-utca 7.) küldendő, honnan mutatványszámokat kívánatra ingyen küldenek.

Közzgazdaság.

Az életbiztosításról.

Takarékosságra int a kor szelleme. Egyrészt azért, mert ijesztő módon tolong minden pályán az embertömeg, és nyüzsgő sokaságából nem mindenkinek jut kenyér; másrészt, mert ezek kezéből esavarja ki az életfenntartó eszközt — a gép; és még folyton növekvőben van a harc az emberi erő és a masina energiája között. Panaszra nyílik az emberi ajk, mint *Madách* mondja *Ember tragédiájában*: „Több az eszközm mint a foka!” Nagy szociális átalakulásnak kell történniök, hogy kiegyenlített nyerjen az emberkínalát és a kereslet közötti kedvezőtlen arány és csak a jövő generációk fogják a szociálisizmus nivelláló hatását érezni; de amíg a társadalom üstjében a jövő életitala forr, addig halmi véljük a kor intelmét, a mely szől szegényhez, gazdaghoz egyaránt: „takarits!” És boldogok, a kik a kor szózátát hallják és követik.

Az életnek legnagyobb bölcsessége szől belőle hozzánk. De mi még messze mögötte vagyunk más kulturállamoknak ezen intelem kellő megértésében; mutatja és szomoruan igazolja ezt az a alacsony arányszám, a mely hazánkban az életbiztosítás terjedtségét jelzi. Pedig az észszerű takarításnak épen az életbiztosítás útján kell meg történniök, mert hiszen kiszámíthatatlan a sors szezeleje és soha sem tudhatjuk, hogy megengedtetik-e érnünk a következő napot. De mit takaríthatunk, ha nem áll rendelkezésünkre hosszú idő a takarításhoz? Míg az életbiztosítás intézményének épen abban rejlik áldásos és üdvös volta, hogy előre is tudjuk: mennyi a takarított összeg, akár felénk suhint a halál kaszája, akár nem.

Ha van törvénye a nagy számoknak, ugy még inkább van a fix számoknak törvénye a küzdelmes létben, a mely hogy meddig tart, nincs halandó, a ki megmondhatná.

A gyzának könyűjét ugyan nem, de a nyomornak sok ezer könyűjét száritaná fel, ha az életbiztosítás intézménye napjainkban terjedtebb volna nálunk magyaroknál. Pedig még mindig ott tartunk, hogy ügynökök ezrei mozgósítatnak az üzletszerzés czéljából és ezeknek valóságos demosthenesi eloquenciát, ördögös praktikát kell kifejtenök, hogy aránylag szerény eredményt érjenek el; de mennyivel nagyobb azoknak száma, a kik az életbiztosítás lényegét megérteni nem akarják, azt fel nem fogják, jóllehet egy érvert sem bírnának felhozni ellene. És ezekből lesznek a gondtelt aggok, az

embertársak kegyelemmorzsáira utalt nyomorgók, a proletáriátus szülői.

Volt idő, a mikor sovínizmusunk nem engedte, hogy éljünk a biztosítás malasztjával; mikor a külföldnek kellett volna juttatnunk pénzünket, nem lévén akkor még magyar intézet, a melyhez szívesen fordulhattunk volna. Ma azonban másképen áll a dolog. Van magyar alkotás, magyar vezetésű honi intézetünk, nem egy.

Előttünk fekszik egy fiatal intézet tájékoztatója, a „Nemzeti Baleset biztosító Részvénytársaság”, a mely intézet már nem egy babért szerzett magának hasznos közgazdasági ténykedésével. Menten ódi, avult eszméktől, sok újat alkotott már eddig is a baleset-biztosítás terén, míg legújabbán az életbiztosítást véve fel üzletkőre, el tudta hagyni azt az ösvényt, melyen már úkapáink jártak és teremtett újat, érdekes és vonzó, a nagyközönségre nézve pedig szokatlan előnyöst.

Nem kívánjuk jelen cikkünk keretében bőven ismertetni mindazt a jeles kombinációt, a melyeket a „Nemzeti” életbiztosítási prospektusa tartalmaz; de kiemeljük azt az eddig egyedül álló módozatot, a mely szerint a „Nemzeti” minden évben, kir. közjegyző jelenlétében, egy bizonyos (a prospektusban közelebbről meghatározott) számú kötvényt huzat ki, a mely kihuzott kötvények biztosított összegei, legyenek ezek bármily nagyságúak, azonnal kifizetésre kerülnek.

Elképzelhető, hogy milyen előnyt nyújt a „Nemzeti” ezen módozattal biztosító feleinek, a kik közül évenként többen abban, a bizonyára őket nagyon megörvendtető és anyagilag is súlyosan latba eső előnyben részesülnek, hogy a biztosított tőkét, a mely után halálig vagy egy-két évtizeden át díjat kellett volna fizetniök, kézre kapják, esetleg már egy-két díjrésztlet fizetése után is.

Szerencsés idea volt a „Nemzeti” vezetőségétől ezt a biztosítási módozatot kiokoskodni; de méltóan sorakoznak ehhez a többi táblázatok is, melyek közül csupán azt említjük itt fel, a mely szerint lehetővé teszi a „Nemzeti”, hogy oly egyének, a kik csak évek múltán juthatnak dúsabb keresethez, előre is nagyobb tőkét biztosíthassanak oly módon, hogy öt éven át csak a díj felét fizetik. Látszik ebből is, hogy finom érzelme van a „Nemzetinek” a gyakorlati élet igényei iránt, és így a balesetbiztosítás terén szerzett babéraihoz hozzá fogja jogosan tűzhetni azokat, a melyeket az életbiztosítás terén szerezni legjobban uton van.

Nyiltér*).

Óriási választék!

Női-, férfi- és * * *

* * * gyermek-czipőkben,

Mandel J. Lipót

rimaszombati uri divat- és czipő áruházában.

*) E rovat alatt közlöttékért felelősséget nem vállal a Szerk.

Magán-hirdetések.

Az indiai * * *

* * * fog-gyógykivonat

Bäuchler G.-től a leghathatósabb és legbiztosabb szer a fogfájdalom — legyen az bármily idült — gyors és gyökeres orvoslására. Ezen kiváló szer használati utasítással Rimaszombatban csakis Stech Kálmán kereskedésében kapható.

1-3

Árlejtési hirdetmény.

Rimaszombat r. t. város cselédei és a fizetéses tűzoltóknak 1900. évre szükséges és 2056 kor. 60 fillér, illetve 777 korona 60 fillérre előirányzott ruhaneműk árlejtés melletti kiadása 1899. október hó 19-ik napján délelőtti 10 órakor a rendőrkapitányi hivatalban fog eszközöltetni, hol a feltételek előzetesen is megtekinthetők. Vállalkozók 200 kor. és 80 korona bánatpénzt tartoznak letenni.

Rimaszombat, 1899. október hó 8-ikán.

Id. Badiny, rendőrkapitány.

A kőbányai

Király-Sörfőző részv.-társaság

„Góliát”

MALÁTASÖRE

a legegészségesebb, legtáplálóbb és legkellemesebb üdítő ital.

Dr. Korányi és Dr. Kétly egyetemi tanár urak gyógyczélokra is ajánlják és idegbajokban, vérszegénységénél, emésztési zavaroknál, gyengeségnél stb. kiváló sikerrel használtatik.

23-30

Kapható minden jobb fűszer-kereskedésben és vendéglőben.

Óvakodjunk utánzatoktól.

Eredeti minőségben kapható Rimaszombatban Heksch Bertalan fűszerkereskedésében.

Hirdetés.

Rimaszombatban, a Jánosi-utca 38. sz. a. a vásártérhez közel fekvő háznak emeleti lakosztálya folyó évi november hó 1-től bérbeadó, — de maga az egész ház, tágas udvar és a Rima folyóig terjedő gyümölcsös és veteményes kert szabad kézből örök áron is eladó. Szerényi János.

Tanulóul.

Egy 13—14 éves ifju, ki magyarul jól olvasni és a helyesírás szabályai szerint írni tud, tanulóul e lap nyomdájában azonnal felfogadtatik.

Hirdetmény.

1401. szám. — A nagy-rőcei kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közölni teszi, hogy a nagy-rőcei takarékpénztár végrehajtónak Ivary Márton végrehajtást szenvedő elleni 100 ftr tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék (a nagy-rőcei kir. járásbíró) területén lévő Szászka község határában fekvő, az Ivary Márton tulajdonát képező számai 21. sz. tjkvben foglalt ingatlanra, az árverést 484 ftrban ezzel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1899. évi október hó 18-ik napján délelőtti 10 órakor Szászán a község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áról is eladhatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át, készpénzben vagy az 1881-ik évi 60. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. 1. é. 2353. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kikiáltott kezeihez letenni vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Kelt Nagy-Rőcén, 1899. évi június hó 6. napján. A nagy-rőcei kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság.

Dessewffy, kir. bíró

Hirdetmény.

744. — Alulírott bir. végrehajtó közölni teszi, hogy a Krajnák Pál nevű álló Hágetter Lajos s neje által lakott Rimaszombatban a Szijgyártó-utca 79. szám alatt levő ház, mely áll: két szoba, konyha s a megfelelő mellékhelyiségekből f. évi november 1-ső napjától a rimaszombati kir. járásbírósnak 250/899. számú végzése folytán nyilvános árverésen haszonbérbe adatik.

Mely árverésnek a kir. járásbíró hivatalos helyiségében leendő eszközésére f. évi 1899. október hó 23-ik napjának d. u. 3 óra határidőül kitzetetik s ahhoz a bérelni szándékozók ezennel meghívotnak.

Rimaszombat, 1899. október hó 11-én.

Gasko János, bir. végrehajtó.

Hirdetmény.

3288. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közölni teszi, hogy Balogh Endre végrehajtónak Andrácsik Lajosné és Filip Irma és társai végrehajtást szenvedők elleni 186 ftr tőke és jár. iránti árverési ügyében a végrehajtási árverést az 1881. évi 60. t.-cz. 144. és következő §§-ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő, Nagy-Szuha községben fekvő s a nagy-szuha 14. sz. tjkvben A. 1. sorsz. a. foglalt Filip Józsefné szül. Magyar Mária nevére $\frac{2}{4}$, Filip Anna férj. Andrácsik Lajosné nevére $\frac{1}{4}$, és kiskoru Pinka János nevére $\frac{1}{4}$ -ed részben irt 9 hrsz. és 33 összeírású számú ház és belsőegből Filip Anna férj. Andrácsik Lajosné és kiskoru Pinka János birtokilletőségére az 1474 ftrban megállapított kikiáltási árban a C. 37. alatt özv. Filip Józsefné szül. Magyar Mária javára bekebelezett, özvegyi joggal terhelt s annak épségben tartásával elrendelt, annak megtartására határnapul 1899. október hó 26-ik napjának d. e. 10 óráját Nagyszuhán a község házához tűzte ki, mely alkalommal a fent körülírt ingatlanok becsáron alól is elfognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át azaz 147 ftr 40 krt készpénzben, vagy az 1881-ik évi 60. t.-cz. 42. §-ában jelzett és az 1881. évi november 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezeihez letenni, vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság 1899. évi június hó 22-én.

Kovács, kir. tszéki bíró.

KOHN ALBERT fakereskedő Rimaszombat.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy nagyobb, előnyösebb bevásárlások folytán az összes faanyagok, valamint a raktáron levő gazdasági gépek, eredeti Gubicz-ekék, kátrány-lemez, zsalszásnyi cserép és zsindey, tölgyepallók és tölgyoszlop és mindennemű gazdasági eszközök árait leszállítottam.

A cseplesi és közeledő őszi idény alkalmával legjutányosabb árban szállítok Salgó-Tarjani, Putnoki és Vadnai kösznet, métermázsanként és egész vagonrakományként, gazdasági gépeket elárúsítok részletfizetésre is.

Fontos biztosítási ujtás.

Az 1831-ben alakult és 153 millió o.-m. ért. kor. alaptőke és készpénzbeli alapok felett rendelkező es. kir. szabad. triesti ált. bizt. társ. (Assicurazioni Generali) gőmörmegei főgynökségét birom, a biztosítás legújabb intézményét.

Jelzálog-biztosítást eszközölöm, továbbá előforduló mindennemű tűzbiztosítást, épületek, takarmány és aratási készletek, ugyszintén törzs- (pausehal) biztosítást és egyéb ingóságot, a legolcsóbb és legelőnyösebb díjtételek mellett elfogadtatnak; a biztosítási intézmény ma már igen elterjedt ágazatát az életbiztosítást leghathatósabban cultiválva, bátorodom intézetem felette előnyös táblázatait és legolcsóbb díjtételeit ajánlani, ugyszintén a most már oly népszerű balesetbiztosításokra vonatkozólag is, a midőn mindenki csekély díjfértés mellett, bekövetkező baleseteket ellen, családjáról gondoskodhat.

Ezentul is mint eddig, főtekrévesem igen tisztelt vevőim legpontosabb és legjutányosabb kiszolgálása iránt fog irányulni; az eddig irántam tanusított jóakaratu támogatást megköszönve, vagyok teljes tisztelettel

KOHN ALBERT fakereskedő

6-*

és a triesti ált. bizt. társ. (Assicurazioni Generali) gőmörmegei főgynöke

Hirdetmény.

336. 444. 552—554. 584. sz. b. v. 1899. — Alulírt kiküldött bírósági végrehajtó közölni teszi, hogy a budapesti VI. ker. kir. bíróság 82096/p. 96. sz. végzése folytán Dr. Reichenfeld Mihály ügyvéd által képviselt Neulender K. és testvére javára 85 ftr, a tornallyai kir. bíróság 4609/99. sz. végzésével Dr. Robiesek Adolf ügyvéd által képviselt Weiszlovics Samu javára 24 ftr, a miskolci kir. tsvszék 12169/96. sz. végzésével Dr. Cziner Miksa ügyvéd által képviselt Hegedüs Bertalan javára 230 ftr, a budapesti kir. keresk és váltó tszék 109536/96. sz. végzésével Dr. Strem Tódor ügyvéd által képviselt Kohn Simon javára 70 ftr, a miskolci kir. tsvszék 20730/96. sz. végzésével Dr. Hollaender Gusztáv ügyvéd által képviselt Pick Jakab javára 141 ftr, a miskolci kir. tsvszék 617/97. sz. végzésével Dr. Cziner Miksa ügyvéd által képviselt Steinfeld és Fischer czég javára 258 ftr, a budapesti IV. ker. kir. bíróság 2288. és 7376/p. 98. sz. végzésével Dr. Kardos Dező ügyvéd által képviselt Garay Samu és társa javára 300 és 419 ftr 88 kr., a miskolci kir. tsvszék 9935/98. sz. végzésével Éva Ernő ügyvéd által képviselt Bátorfy Ferencz javára 50 ftr, a miskolci kir. tsvszék 2260/97. sz. végzésével Dr. Robiesek Adolf ügyvéd által képviselt Schweiczter Henrik javára 50 ftr, a miskolci kir. bíróság Pv. 205/98. sz. végzésével Dr. Patzauer Adolf ügyvéd által képviselt Schönvald és Braun czég javára 25 ftr, a miskolci tsvszék 6433/98. sz. végzésével Dr. Német Imre ügyvéd által képviselt Borsodmegeyi takarékpénztár javára 43 ftr 02 kr., a budapesti IV. ker. kir. bíróság Sp. I. 620/3. sz.

végzésével Dr. Ardó Alfréd ügyvéd által képviselt Róvai testvérek javára 151 ftr 55 kr., a miskolci bíróság Pv. 568/1. 98. sz. végzésével Dr. Genesi Samu javára 100 ftr, a tornallyai kir. bíróság 1898. é. V. 359. sz. végzésével Dr. Friedman Kálmán ügyvéd által képviselt Ruzicska Armin felperes javára 33 ftr tőke és járuléka Dr. Groszman Nándor és neje putnoki lakos alperesek ellen elrendelt kielégítési végrehajtások folytán alperesektől le és felülfoglalt és 1925 ftr 20 krra becsült ingóságokra a tornallyai kir. járásbírósp. 9/3. Sp. 138/10. Sp. 214/3. Sp. 358/8. 1898. évi és Sp. 68/5. 1899. évi szám alatt kelt kiküldő végzéseivel a további végrehajtási eljárás elrendeltetvén, annak az alap és felülfoglaltatott követelése erejéig Putnokon, alperesek lakásán leendő megtartására határidőül 1899. évi október hó 17. és következő napjának délelőtti 9 órája kitzetetik, a mikorra a bíróság lefoglalt szobabeli bútorok, ágyneműk, női- és férfi ruhák, könyvek, orvosi műszerek, 2 drb ló, egy kocs, lőszerszám, 1 igaz ló, szekér s egyéb tárgyak a legtöbbet ígérőnek készpénz-fizetés mellett szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtatók követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részökre a foglalás korábban eszközöltetett volna és a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseket az árverés megkezdéséig alulírott kiküldött írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák, mert különben csak a vételár fölöslegére fognak utaltatni.

Kelt Tornallyán, 1899. évi október hó 1-én.

Záborszky Sándor, kir. bir. végr.